

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava;
Selenburgova 7/II - Naročnina: Lelno
40 Din, polletno 20 Din, četrtletno
10 Din - Čekovni račun št. 17,152
Izhaja vsak petek.

ŠTEVILKA 7

V LJUBLJANI, 12. MARCA 1937

Posamezna številka 1 DIN

Dr. Dinko Puc:

O komunizmu

Uredite politične in gospodarske razmere in dajte narodu svobodo, bratstvo in enakopravnost

Minister dr. Korošec je v svojem ekspozitu v narodni skupščini naglašal dejstvo, da se v naši državi širi komunizem in da narašča število zločinov.

V debati je nato neki opozicijski poslanec ugotovil, da ta okolnost ni presenetljiva, češ da se komunizem javlja povsod, kjer niso urejene politične razmere, zločini pa naraščajo tam, kjer niso urejene gospodarske razmere.

Konstatacija g. notranjega ministra je gotovo resnična, saj je tudi ban dr. Natlačen v banskem svetu povedal isto. Gospoda sta le mišljenja, da je pojav pripisovati večji agitaciji s strani inozemskih sovjetskih agitatorskih centrov, glede zločinov je pa neki banski svetnik izjavil, da so posledica prejšnjih režimov.

Mi smo mišljenja, da je pravilna sodba opozicijskega poslanca. Najsi bi tudi bila agitacija za komunizem lažja, jasno je, da ne bo imela uspeha, ako bo ljudstvo zadovoljno v vsakem pogledu. Kakor kaže zgodovina, so se komunistične ideje širile vedno le takrat, kadar je bilo ljudstvo tlačeno, kadar ni moglo živeti in pa kadar ni imelo političnih svobod. Velika francoska revolucija nam je najboljši dokaz. V protest proti nezasišlanemu zapravljanju dvora in plemstva, v protest proti političnemu zatiranju »tretjega stanu«, se je narod dvignil k upor, zahtevajoč za vse svobodo, enakost in bratstvo.

Takrat so se pojavili komunistični agitatorji in njihove teorije. Bili so v »modi« le toliko časa, dokler ni narod zmagal in so se povrnilo zopet urejene razmere. Komunistična propaganda se je potem polagoma izgubila.

Ruska revolucija kaže iste pojave. Nesposobnost vlade, tlačanje ljudstva, omalovaževanje dume, gospodarska stiska, — vsi ti momenti so razrahljali vdanost in zvestobo ruskega naroda carju. Preden se je zavedel in preden je njegova okolica sploh zaslutila nevarnost, je že izbruhnila vstaja, ki je liki plaz porušila vse. Vlada sama je s svojo nesposobnostjo ustvarila zemljo sposobno, da je željno sprejela vase seme komunističnega prevrata.

Seveda ne maramo in ne moremo delati nobenih paralel. Toda spoben državnik je podoben previdnemu vodniku ladje na morju. Široka vodna gladina je mirna in gladka ko ogledalo, sonce se še zrcali v njem, vse je samo božanstveni mir in poezija. Le bistro oko izkušenega kapitana je zapazilo na obzorju mal oblaček, ki se ne zdi prav nič opasen. A vendar on sluti nevarnost. On ve, da se bo oblaček povečal, zagrnji vse nebo in da bo nastala nevihta, ki bo ogrožala vse. Zato bo pravočasno ukrenil vse, kar je potrebno, da reši ladjo in vse, kar je na njej.

Lek proti komunizmu pa ni ostrejša uporaba zakona ali pa celo povečani teror. Odstraniti je treba vzroke, ki so dovedli do bolezni. Narodu je treba dati svobodo, zagotoviti mu enakost, uveljaviti pojem bratstva, pomagati mu gospodarsko in ustvariti mu boljše življenjske pogoje! Komunistična agitacija bo ponehala, kakor skopni sneg na solncu, število zločinov pa bo rapidno padlo!

Za ugled države

Rešitev obupnega položaja državnih nameščenecv in upokojencev je neodložljiva

Že v prvi številki našega lista smo ugotovili, da je treba kreniti na nova pota ter poskrbeti za povečanje zadovoljstva in blaginje posameznih stanov.

Oglejmo si torej v glavnih obrisih stan državnih aktivnih in upokojenih nameščenecv, o katerem se upravičeno trdi, da je **sterber in duša države**, brez katerega si državne uprave ne moremo niti misliti! Uradnik posveča 35 let vse svoje moči svojemu narodu in državi. Pošten uradnik pozna le svojo službo, katero vrši objektivno in ne dela nobene razlike. Službo vrši v težkih okoliščinah dan za dnem, poleg pa ga tarejo skrbi za obstanek in vzgojo otrok. V dobi konjunktore, ko so drugi stanovi udobno živeli, je ostal državni uradnik pri povprečno istih — vedno skromnih — dohodkih in je bil zato celo omalovaževan ter poniževan! Desetletja že opazujemo to stanje, kljub temu, da se je skušalo tako zvano uradniško vprašanje s službenimi pragmatikami in uredbami rešiti! Da je ta stan na robu propada, so bili primorani potrditi v zadnjih letih celo trije aktivni finančni ministri,

ki so v narodni skupščini izjavljali, da državni nameščenecv in upokojenci zaradi večkratnih redukcij svojih prejemkov nimajo več **ekstencnega minuma**, in zadnji finančni minister je izjavil, da je nadaljnje **znižanje prejemkov absolutno nemogoče**, temveč da je treba pri prvi priliki prejemke prilagoditi gospodarskim razmeram. Državni nameščenec in upokojenec nista zašla v tako obupen položaj po lastni krivdi; nasprotno, vedno so organizacije po deputacijah in spomenicah opozarjale vsakokratne vlade na to nevzdržno stanje! Ker se ni to vprašanje nikdar temeljito rešilo in se prejemki niso prilagodili povprečnim cenam življenjskih potrebščin, je ostalo vprašanje nerešeno.

Socialna pravičnost in interes države zahtevata z vsa silo, da se to vprašanje nemudoma spravi v sklad s sedanjimi gospodarskimi razmerami, ker se ureditev tega perečega vprašanja ne tiče samo uradnikov, temveč nas vseh, vsega naroda, saj je en stan navezan na drugega!

Neogibno je potrebno, da vlada ustanovi pri ministrstvu za finance

poseben odbor zastopnikov vlade, aktivnih in upokojenih državnih in zasebnih nameščenecv, ter **narodne skupščine**, ki naj na podlagi po posameznih banovinah pribavljene materiala o minimalnih življenjskih potrebščinah in cenah določi **ekstencni minimum** za posamezne kategorije državnih nameščenecv in upokojencev, pri čemer bi bilo upoštevati število nedoraslih in šoloobveznih otrok ter otrok, ki obiskujejo višjo srednjo šolo in visoke šole. Na tej podlagi bi se morebiti mogla potem s primernimi stalnimi dokladi po draginskih razredih zadeva povoljno urediti.

Vse to pa ne bi prav nič pomagalo uradništvu, če država ne pristopi k vprašanju **razdolžitve** tega stanu. Poudarjamo samo eno, da dotlej, dokler niso ta vprašanja vsaj primerno povoljno rešena, ne smemo pričakovati kreditve države v upravnem pogledu! Poglobiti se je treba vendar enkrat v bedno uradniško življenje in imeti živo pred očmi kvarne posledice tega stanja za ostale stanovce, za državo in narod ter naposled tudi za davčno blagajno zaradi izpada velikega obtoka gotovine in pomanjkanja zaslužka, od katerega se predpisuje davki!

Srednji stan in zadrugarstvo

S krepko voljo in trdno vero v lastno moč k osamosvojitvi obrtništva

Pogosto se razpravlja vprašanje zadrugarstva v javnosti. Mnogo razprav je bilo tudi v narodni skupščini pri tekočem zasedanju. Večina govornikov se je zavzemala za zaščito, pa tudi čim večjo pomoč zadrugarstvu s strani države v državnem proračunu za leto 1937/38.

Zadrugarstvu bi morali vsi činitelji in javne ustanove posvečati še več pozornosti pri njih ustanavljanju, razvoju in delovanju. Saj moramo upoštevati, da je baš zadrugarstvo ona oblika izživljanja ter udejstvovanja najširših slojev naroda, v kateri lahko prav vsakdo sodeluje za sebe in za skupnost.

Našemu kmetu je zadrugarstvo prepotrebno, kar lahko opazimo iz številnih, najraznovrstnejših zadržkov, bodisi nabavljajnih, predelovalnih in prodajnih ali različnih denarnih in drugih. Uspehi tega dela na zadrugnem polju se zrcalijo v posameznih krajih predvsem po vzornih ureditvah kmečkih posestev, gospodarskih poslopih, pridelkov, izdelkov itd.

Kakor so bile kmečkemu stanu pred svetovno vojno zadruge prepotrebne v obrambo pred najrazličnejšimi izkoriščevalci, tako je nedvomno danes **obrtiškemu stanu** poleg kmeta in delavca nadvse potreben zaščite. Kmetu so kumovali pri ustanavljanju njegovih gospodarskih zadrug politični voditelji naroda, deloma iz svojih političnih prestižnih razlogov, deloma pa tudi iz strahu pred invazijo tujcev, ki so ogrožali našo slovensko zemljo ped za pedjo. Priznati moramo, da borba političnih voditeljev za našo narodno svobodo ne bi nikdar tako uspeła, če ne bi bila imela glavne in najčvrstejše gospodarske opore baš v **zadrugarstvu**.

Za kmeta se pri nas še dokaj skrbi, kar je tudi prav, ker mu gre po številu pripadnikov prva beseda; delavca je zaščitila socialna

Naposled naj omenimo pri tej priložnosti še **stanarine**, ki spadajo med neobhodne življenjske potrebščine. V normalnih predvojnih razmerah se je plačevala najemnina v višini okoli ene četrte mesečnih prejemkov. Danes pa so najemnine tako visoke, da mora državni nameščenec oddati od svojih prejemkov **polovico in še več**, radi česar mu ostane veliko premalo za ostale življenjske potrebščine. Vprašanje znižanja stanarin se je že obravnavalo v javnosti in tudi uradno, vendar se najemnine do danes še niso prilagodile gospodarskim in pridobitnim razmeram stanovanjskih najemnikov!

Vsa omenjena vprašanja so **eminentno gospodarska in socialna**; ker imamo v programu povečanje gospodarske moči, zadovoljstva in blaginje posameznih stanov, **hočemo zastaviti vse svoje sile**, da se v korist našega naroda in naše države to kvarno stanje že enkrat odpravi! Vabimo vse stanovce, ki so istega mišljenja, da se nam **pridruži**jo in da skupno v močni fronti zahtevamo čimprejšnjo **pravično** ureditev teh vprašanj med posameznimi stanovi, ki so navezani drug na drugega!

I. M.

POLITIČNI TEDEN

Vodstvo beograjske Udužene opozicije je ta teden sklenilo **velike politične odločitve**. Srbska Udužena opozicija, ki je že dosedaj popolnoma enotno nastopala, se je odločila, da svoje sodelovanje zedini in poenostavi na tak način, da bi iz nje nastala ena sama velika srbska stranka, ki naj bi predstavljala neko demokratično zajednico ter naj bi postala glavna in temeljna stranka v bodoči politični formaciji države. V to svrhu je neobhodno potrebna reorganizacija dosedanjih srbskih strank, živahnejša akcija na terenu, uveljavljanje strankarske discipline in pa energičen postopek v pripravljanju konkretnega načrta za bodoče politično delo. Glavni smoter nove demokratične zajednice naj bi pa bila rešitev hrvaškega vprašanja.

Vodstvo beograjske Udužene opozicije je glede na to vprašanje in pa glede na odnose do vlade že napravilo pred kratkim svoje sklepe v znanem protokolu, ki je bil predložen regentskemu svetu. Na podlagi tega dokumenta, ki so ga podpisali gg. Aca Stanojević, Ljuba Davidović in Jovan Jovanović, je vodstvo beograjske Udužene opozicije nadaljevalo potem svoje sodelovanje in medsebojne razgovore, upajoč, da se najde ugodna situacija, ko bi se ti sklepi lahko tudi praktično izvedli. Vendar se je pozneje uveljavilo prepričanje, da se na sporazum med Srbi in Hrvati ne more gledati enostransko. Podčrtavalo se je, da morajo pri reševanju tega vprašanja sodelovati vse stranke, ki so resnično zastopane v narodu.

Velik korak k ustvaritvi tega cilja bi bila ustanovitev velike demokratične zajednice, ki bi brez dvoma zapeljala vse naše notranjepolitično življenje na nova pota. Inicijativo je prevzela bivša Demokratska stranka. G. Davidović je v svojem zadnjem govoru opetovano podčrtal željo za spajanjem vseh opozicijskih demokratičnih sil. G. Davidović je tedaj tudi rekel, da obstojajo razen demokratov še druge stranke, ki imajo v svojem programu iste smotre, kakor jih ima Demokratska stranka. In pozval je tedaj demokracijo v skupen tabor za izvojevanje pravic naroda.

Zatrjuje se, da je bivša Demokratska stranka med tem poslala že nujen predlog g. Jovanoviću in g. Stanojeviću, da bi tudi ta istčasno pozvala vodilne politične osebnosti svojih skupin na sestanek, kjer naj bi se ugotovilo, ali obstoja možnost spajanja vseh treh strank v eno demokratično zajednico. O tem predlogu razpravljajo sedaj člani vodstva bivše Zemljoradniške stranke in radikali. Pričakuje se kot posledica teh razgovorov živahna in energična politična akcija Udužene opozicije na terenu.

Dr. Maček v tujini

Pred dnevi je odpotoval dr. Maček v zdravilišče Gleichenberg v Avstriji na zdravljenje. V torek se je sestal v Gradcu z dr. Krnjevićem, ki se še vedno noče vrniti iz emigracije v Jugoslavijo. Oba politika sta ostala v razgovoru več ur. Za časa odsotnosti v tujini zastopa dr. Mačka v vseh političnih poslih inž. Avgust Košutić.

delu in javnih mestih v najvišjih zastopstvih obrtništvu tisti, ki jim obrtništvo zaupa vodstvo res svobodno in brez pritiska v najnižjih edinicah.

Dandanes, ko večina obrtništvu odklanja vmešavanje nepoklicanec v izrazito obrtniške zadeve, se obrtniški stan kljub svoji moči zapostavlja. Zapostavlja pa se ne morejo ustvarjajoči duh in dejstva, ki naj služijo našemu obrtništvu za njegov duhovni preporod in pa za gospodarsko osamosvojitve s tem, da se je priznal pomen zadruharstva v vseh smereh izživljanja.

Le s krepko, na zdravih temeljih

Po sprejetju proračuna

Državni proračun je sedanja narodna skupščina končno vendarle spravila pod streho. Če so že številke same bile dovolj zanimive, ko so jih posamezni resorni ministri v svojih ekspozicijah več ali manj obširno iznašali pred narodno predstavništvo, so tembolj nazorno in pestro ilustrirali stvarni položaj, v katerem se narod in njegovo gospodarstvo danes nahajata, ravno poučni govori posameznih narodnih poslancev iz vseh pokrajin naše domovine. Koliko so te tožbe in obtožbe, izgovorene iz narodove notranjosti in z njegovimi usti, na pristojnih mestih zalegle, je javnost komaj približno mogla posneti iz površnih poročil v tisku. Razmerje med vladno večino in opozicijo je bilo tako zelo napeto in nekako bojno razpoloženo, da treznemu presojanju tako važne zadeve, kakor je enoletni državni proračun, skoraj ni bilo mesta v prerazglatih glavah, znoječih se v pretirani strankarsko-politični vročici.

Tudi naglica, s katero je bil proračun obravnavan in sprejet, vzbuja pri vsakem razsodnem, trezno mislečem človeku uteme-

in brez tujih vplivov zgrajeno gospodarsko organizacijo si bo obrtništvo samo pomagalo, česar naj se zaveda. Vsa zdravo misleča javnost pa je dolžna taka stremiljenja tudi dejansko podpirati z nakupovanjem domačih obrtniških izdelkov, s čimer bo vlivala pogum obrtništvu v borbi za dosego njegovih osnovnih pravic.

Obrtniški stan je steber države poleg kmeta in delavca; zato mu je treba nuditi samo možnost, da bo pri hiperindustrializiranih razmerah sedanjega časa tudi v bodoče tako uspeval, kakor je v preteklosti, v ponos naroda in v ugled države.

ljene pomisleke. Saj nam dovoli zgovorno pripoveduje že najprimitivnejše vsakdanje življenje slehernega posameznika, da je vsak važen sklep, ki nam ga je storiti, bolje poprej dvakrat premisliti, preden ga izvršimo, kakor pa pozneje zgrešeno in zavoženo stvar popravljati, zlasti če nam primanjkujejo v najhujši sili običajno celo najpotrebnejši pripomočki.

Narod je pokazal po onih, ki govorijo v njegovem imenu na najvišji narodni tribuni, da se zaveda resnosti položaja, da ima še vedno kljub vsem neštetim razočaranjem obilo dobre volje za žrtve in delo, da pa mu je obenem tudi že več, kakor zadosti, lahkomišelne, čisto celo zlohotnega in skrajno škodljivega igračkanka z zadevami in vprašanji, ki pomenjajo za narod: Biti ali ne biti!

Zato naj oni, ki jim je usoda stisnila v roke vodstvo državnega krmila, to žrtvovanje in dobro voljo naroda pravilno cenijo in upoštevajo, ker bodo sicer ob bilanci, ki jo bodo nekoč polagali pred narodom, le težko in s priznavanjem lastne krivde plačevali svoj zgrešeni oz. pomanjkljivi račun.

V borbi za narodne svoboščine

Obračunavanje demokratične omladine z Ljotičevim „Zborom“

Ves tisk, ki predstavlja tako zvano javno mnenje v naši državi, se že nekaj časa obširno peča z dogodki, ki so v neposredni zvezi z znano politično-gospodarsko afero **«Tehniška unija — Diamantstein — Zbor»**. Na vsa podrobna, zanimiva razkritja je reagiral predsednik **«Zbora»** Dimitrije Ljotić na ta način, da je sklical 28. februarja t. l. v Beogradu javen shod, na katerem je obetal «izvršiti končni obračun z vsemi podlimi klevetniki in umazanimi izdajalci nacionalne misli ter drugimi lažnimi prijatelji naroda», kakor se je izražal na svojih letakih, ki so napovedovali njegov shod. Posluževal se je pri tem tudi še mnogih drugih nenežnih cvetk iz svojega fašističnega besednjaka. Na ta njegov javni izpad je razumljivo reagirala tudi vsa demokratično usmerjena javnost, predvsem pa prestolniška akademska omladina, ki je razbila njegov shod in je pri tej priliki prišlo do krvavih obračunavanj pred zborovalnim lokalom, o čemur smo kratko poročali že v pretekli številki. Istočasno je bil po Beogradu razširjen protifašistični letak, ki so ga skupno izdali vsi demokratični politični klubi beografske univerze.

V tem letaku je demokratična akademska omladina napisala naslednje besede:

«Demokratični javnosti! Sovražnik naših svoboščin in izdajalec naroda Dimitrije Ljotić, ki je prodal svojo vest in svojo državo tujini, predrzno poskuša, da bi, čeprav se je že razkrilo njegovo umazano delovanje, še nadalje slepil narodne množice in prireja

shode, ki jih spremlja pretepanje in pa oboroženi oddelki. Afera **«Tehniške unije»** je jasno pokazala, za koga dela in čigav sluga je ta jugoslovanski «firer» in «pošteni borec», ki je hotel našo državo prodati v gospodarsko in politično suženjstvo tujim kapitalistom in fašistom, tem velikim nasprotnikom naše narodne svobode in neodvisnosti. Ljotić hoče suženjstvo naše države pod tujčevno peto! Ljotić se hoče s pomočjo drugega povzpeti na narodova pleča in pokopati naše svoboščine. **«Zbor»** je fašistični zmaj, čigar trup izhaja iz Berlina. **«Zbor»** je naše uvoženo blago. Demokratična javnost se zgraža nad izdajalskim delom Dimitrija Ljotića in se bo z vsemi silami postavila v bran proti njegovim predrznim izpadom ter izzivanjem, kakor tudi proti njegovim tujim pomagačem. Doli narodni izdajalec! Doli sovražnik narodnih svoboščin! Doli **«Tehniška unija»**! Doli fašizem! Živela svoboda in demokracija!»

Ta, za sodobne razmere in za miselnost jugoslovanske prestolnice zelo značilen letak je bil podpisan z naslednjimi podpisi: **«Demokratska študentska omladina»**, **«Narodni študenti»**, **«Študenti narodne radikalne stranke»**, **«Zemljoradniška študentska omladina»**, **«Študenti samostojni demokrati»** in **«Zemljoradniška študentska le-vica»**. Gornji letak je ponatisnila med drugimi listi tudi beograjska **«Politika»**, po kateri smo ga posneli glede na njegovo zanimivo vsebino tudi mi. Obtožbe so zelo hude in javnost napeto pričakuje dokončnega razčiščenja te afere.

Domači pomenki

Povest o špicljih

Vsak Slovenec se z gausom spominja na vojne čase, ko se ni nikjer smela izpregovoriti svobodna beseda. Plačani ovađuhi so bili prav povsod. Človek ni bil varen v nobeni prijateljski družbi, v nobeni kavarni, v nobeni gostilni. Pri sosednji mizi je sedel špicelj in vlekel na ušesa. Če se je družba presedla, ji je prisluškoval verno sledil, ako ni morda imel pomagača, ki je že prej tam čakal in napenjal ušesa. Špicelj so poslušali v uradih, na cesti, v gledališču. Pazili so na to, ali so ljudje bili veseli ali mračni, ali so izpili v proslavo kakke «pravične zmage» četrtinko vina več ali manj. Celotno med svojimi štirimi stenami, doma, človek ni bil varen, ker so šle tipalke avstrijske policije tudi v kuhinjo ter v sobo služkinje. Vse pa se je potem verno beležilo v k. k. aktih.

To je bilo med vojno. Nekaj sličnega, kar se pa je dogodilo v današnjih časih, je iznesel s posebnim užitkom **«Slovenski dom»** pred nekaj dnevi. Ali ga ni sram te «visoke pesmi o svobodi»?

Kolporter **«Slovenskega doma»**

V **«Slovenskem domu»** od 5. t. m. smo brali, kako je «nekdo, ki ima povsod pristop», zasčil g. dr. Puca na semanji dan v gostilni Derenda na Rimski cesti, ko je baš rohnol proti ljubljanski trošarini. Ljubljanski meščani in okoliški kmetje bi bili dr. Puca brez dvoma hvaležni, če bi bil to storil, toda žalibog je kolporter **«Slovenskega doma»** svoj list natarbal, da je zaslužil nekaj dinarjev vrstičnega honorarja, ker mu njegova stalna plača očividno ne zadostuje, da žuli po ljubljanskih gostilnah firkelčke in prisluškuje gostilniškim razgovorom. **«Slovenski dom»** pa je kolporterjevo netočno vest takoj pograbil in obdolžil g. dr. Puca, češ da je imel zborovanje brez oblastnega dovoljenja. In da je bilo polno okoliških kmetov tačas v Derendovi gostilni. To slednje je res, ker hodijo okoliški kmetje prav radi k Franceljnu na kozarek vina in kosilo, posebno, kadar je semanji dan. In bode še hodili! Reklama za Derendovo gostilno je sicer lepa, toda poskušena denunciacija je sramota za dotičnega novinarja!

Želje ljudstva se upoštevajo

V proračunski debati narodne skupščine je cela vrsta poslancev grajala višino taks pri upravnih in sodnih oblastvih. Utemeljevala se je graja s tem, da je zaradi višine teh taks v današnji težki gospodarski krizi ljudstvu otežkočena pomoč sodišč in uradov. Pravica, ki bi morala biti na razpolago vsakemu državljanu, je na razpolago le, če je dobro plačana v naprej s takсами. Z ozirom na te pritožbe je vlada sedaj predložila skupščini amende-ment, s katerim se takse za vloge na vse urade povišajo na dvojno izmero.

Živela vojska!

Lep prizor je nudila narodna skupščina, ko je bil v razpravi proračun ministra vojske. Vse politične skupine so solidarno izjavile svoje priznanje naši slavni vojski, na kar je bil proračun zanj z velikimi manifestacijami soglasno sprejet.

Koliko narodov je pri nas?

Proračunska debata v skupščini proučala obsežna in izredno poučne govore o tem, iz koliko narodov obstoji jugoslovanski narod v naši državi. Narodni poslanci so razglabljal, kakodni so in zakaj niso za integralno in sintetično jugoslovenstvo in ali smo Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi ali en narod. Brez dvoma preganjajo taki govori gospodarsko krizo. So zelo zanimivi in pereči. Vendar smo pa mnenja, da so bili za veliko večino poslancev nepotrebni, kajti vladna JRZ in opozicijska JNS stojita obe na stališču jugoslovanskega narodnega edinstva, slovenski, hrvaški in srbski človek pa itak ve, kaj je!

Čigavo glasilo je bil **«Slovenec»** pred in med vojno?

«Slovenec» je ponosno pripovedoval, kako je poslanec Veble zavrnil opozicijske poslance, ki so citirali

«Slovenčev» članke iz dobe pred in med vojno. Poslanec Veble — koliko koristnejšega dela bi imel! — je namreč skušal prati zamorca ter je trdil, da Korošec in njegovi ne odgovarjajo za takratno pisavo **«Slovenca»**, češ da je bil ta list takrat glasilo dr. Šušteršiča! To je seveda navadna izmišljotina. **«Slovenec»** je bil takrat, kakor je sedaj, last **«Katoliškega tiskovnega društva»**. Dr. Šušteršič je celo vedno bil v nekem napetem razmerju s **«Slovencem»** in njegovim lastnikom ni nikdar dočela zaupal. Zato si je tudi preskrbel za vsak primer rezervo s tem, da je kupil znano tiskarno Milčič na Starem trgu ter jo pretvoril v **«Zadružno tiskarno»**.

Demokracija na pohodu

Delavskim zborm nicam poteka čas njihove funkcije in bi bilo torej treba razpisati volitve. Človek bi mislil, da bo vladajoča stranka z veseljem porabila to priliko, da pokaže narodu, da res misli demokratično — kakor to vedno zatrjuje —, in pa tudi, da pokaže, koliko simpatij si je pridobila s svojim plodnosnim delovanjem ter da bo razpisala volitve. Kaj šel! Predložen je narodni skupščini amende-ment, s katerim se minister pooblašča, da sme odložiti volitve ter imenovati nove člane ali pa komisarje, kakor ga je volja ter da bodo imenovani člani imeli iste pravice, kakor izvoljeni. Zora puca, bit će dana!

Štednja na ljubljanskem magistratu

Pri enem tovarnih avtomobilov se je pokvarilo nekaj stvari. Namesto, da bi kdo stopil k ljubljanskemu zastopniku, ki ima vse take stvari v zalogi, se je peljal sofer na Dunaj osebno ter v nekaj dneh res prinesel nadomestne dele v Ljubljano. Ljubljanski zastopnik pa z veseljem obrazom plačuje davke...

Neomadeževanost idealov

«Svobodno izražanje misli v tiskani in govorni besedi ter svobodno soodločanje pri vodstvu domovine s pomočjo svobodnih volitev, to so ideali, ki so ostali neomadeževani pred očmi državnika dr. Korošca in h katerim se nagnosko vedno vračati» — Tako piše **«Slovenčev»** uvodnik.

Kdo je še Sokol?

«Jutri» z dne 10. marca piše: Dr. Koce je v skupščini rekel: «Kako neosnovani so vsi napadi na dr. Korošca glede Sokolstva, je najboljši dokaz dejstvo, da je bil že leta 1928. g. dr. Korošec izvoljen za častnega člana Sokola.»

Volilec JRZ v album

«Slovenec» z dne 10. marca: «Kdor občuti, da življenje z njim krivično ravna, mora iskati globljih pogledov v svet, da obstane sredi neizprosne borbe. Predvsem mu ne ostane drugega kot splošno odpuščanje za nerazumevanje od strani drugih ljudi. Da bi se ljudje res med seboj kar moč popolno umevali, bi se morali odkrito razgovoriti od srca do srca, od duše do duše. Toda, kje in kdaj je to sploh mogoče.»

(Ker pri njih to ni mogoče, si bo moral slovensko ljudstvo iskati globljih pogledov v svet pač drugod. In si jih tudi že išče.)

Zakaj so bili Abesinci poraženi

ne bodo nikdar mogli ugotoviti svetovni zgodovinarji in učenjaki, ker jih je že preteklo nedeljo v ljubljanskem **«Slovencu»** prehitel sam dvorni kuhar cesarja Haite Selassija in pravi vzrok abesinske tragedije pojasnil do zadnje pike. Čedno zgodovinsko godljo bodo morali odslej uživati **«Slovenčevi»** čitatelji — (za vsak slučaj jim priporočamo žlico ricinusovega olja, grenke soli ali tableto Darmola) — ker se je nad vse brihtni Kurenčkovi Nežki in nje vrednemu pajdašu Frtavčkovemu Gusteljnu pridružil še sam osebni kuhar abesinskega cesarja

Zunanja politika

Evropska politika se je v zadnjem tednu izrazito izoblikovala v znamenju borbe med dvema velikima blokoma: slovanskim in germanskim. Napadi Nemčije na Rusijo očitno ne izvirajo toliko iz ideološkega nasprotja, kakor iz rasnega sovraštva in pa jeze, da zamišljeni nemški pohod proti vzhodu ne uspeva tako hitro, kakor so si predstavljali mogočniki tretjega rajha. Borba med obema tabořoma meče svojo senčo na vso evropsko politiko, posega vodilno na francosko stališče napram evropskim dogodkom in upliva tudi na Anglijo. Treznim Angležem izgleda dvoboj, ki se je pojavil na evropskem vzhodu, slabo obetajoč, zato se vračajo v staro politiko **«sijajne osamelosti»**. Anglija ne bo pomagala v odločilni borbi med Slovani in Germani v Evropi ne eni, ne drugi strani, so pisali angleški listi tega tedna. Ona bi poslegla vmes le tedaj, če bi bila ogrožena njena življenjska pota v Sredozemlju. Ker pa ni podoba, da bi se bojno polje med Slovani in Nemci preneslo v Sredozemlje, Anglije torej ne bo zraven.

Tudi Podonavje se zbira zunanjepolitično v znamenju tega pomembnega nasprotstva. Pokazalo se je, da se je Češkoslovaška, ki je očitno zastražena od neprestanih nemških groženj, še bolj nagnila na rusko stran. Mogoče ni naredila tega le iz čuta slovanske vzajemnosti, kakor iz potrebe, da si najde močnega zaveznika napram agresivnemu sosedu. Pa tudi če bi za to ceno morala malo popustiti od doslej vodilne teze svoje zunanje politike. Vsaj tako se razlaga govor, ki ga je imel ministrski predsednik dr. Hodža minul teden v Pragi. Češkoslovaški ministrski predsednik je tedaj izjavil, da se države srednje Evrope ne smejo vmešavati niti v politično, niti v ideološko orientacijo drugih držav. Ta izjava naj bi se nanašala na češkoslovaško-avstrijsko razmerje in naj bi pomenila, da se Češkoslovaška odrekla tudi svojemu dosedanjemu stališču glede restavracije Habsburžanov. Mogoče je to tolmačenje napačno, vendar ga doslej v Pragi niso še dementirali, vsekakor pa se nahaja v ostrem nasprotju z izjavami našega zunanjega ministra, ki je nedavno izjavil v skupščini, da naša država ne bo dovolila pod nobenim pogojem habsburške restavracije v Avstriji.

Nemčija se je spričo teh neugodnih pojavov, ki kažejo, da se ji srednja Evropa odmika, poskušala zajamčiti odločujoč vpliv vsaj na Madžarskem. Tam so odkrili sedaj neko zaroto, katere smoter je bil uvesti na Madžarskem diktatorski režim. Niti te zarote so vodile direktno v Berlin in ugotovljeno je, da je bil ves pokret direktno plačan iz Nemčije. Seveda je nastalo na Madžarskem veliko razburjenje, ker so se zbal tudi bogati fevdalni reakcionarji, da ne bi morali svojega uplivnega političnega položaja odstopiti v korist nemškemu agentom.

Ti dogodki, ako se jih gleda skupaj z dogodki na Španskem, kažejo, da je nacionalni socializem le nova oblika poizkusa obnove nekdanjega nemškega gospodstva v srednji Evropi, na evropskem jugu in bližnjem vzhodu. Fašistični pokreti v vseh teh malih državah so direktno plačani iz Berlina, da delajo za njegove cilje in interese. Evropske države pa, ki se oprije-majo demokratičnega načela, simpatizirajo, če ne celo neposredno podpirajo oni blok, ki se bori proti nemškemu hegemonističnim aspiracijam, to je vzhodni slovanski blok, za katerim stoji danes zaradi svojih življenjskih interesov tudi Francija.

—sl—

Poravnajte naročnino!

DOMA IN NA TUJEM

Branitelji slovenske kulture?!

Zanimiv dokument, kako je «Rimski katolik» priporočal Prešerna Slovincem.

Prešeren je ljubeval pred časom, brez pravega namena, brez zakona, zato je ljubezen njegova protinaravna, pregrešna... Prešeren nam v zlati, umeteljno izdelani posodi podaja strup pregrešne strasti... Toda nam je potemtakem morda namen Prešerna v pekel obsoditi? Nikakor ne. Prešeren je bil vboj nesrečen človek, v katerem je divja strast zmogla nad razumom in ga podjarmila... Zato je pa ga nikakor nečemo obsoditi, marveč pomilujemo ga in prosimo: Bodi mu Bog

milostljiv... Stritar... je predru-gačil in poveljal podobno Preširno-vo; vbogi, zaljubljeni, obupani Preširen se v Stritarjevem idealizmu obožuje... Prešeren, pregrešni lju-bezni vdani Prešeren, strastni, do smrti strastni, v ljubezni in vinu razdajši se Prešeren se nam po-stavlja v boga, katerega posnemaj-mo!... Kako pametno so nekdanj so-dili Slovenci o Preširnu. Mladini se ga nima dati v roke... naj Preširna berejo odraseni, pametni, trezni... možje... a tudi ti previdno; ločijo naj vedno vsebino od oblike ter ni-koli naj ne pozabijo, da imajo pred seboj strup, rečem še enkrat, strup v umetno izdelani zlati posodi.»

Msgr. Tomo Zupan, občeznani narodni duhovnik, pesnik in zgo-dovinar ter ustanovitelj narodno-obrambne Družbe sv. Cirila in Me-toda, je 8. t. m. umrl na svojem gradiču Okroglo pri Kranju, star 97 let. Truplo je bilo prepeljano v Ljubljano, kjer je bilo svečano po-kopano v sredo popoldne. Odlič-nega rodoljuba in narodnjaka mo ohranil ves narod v trajnem čast-nem spominu.

Smrt dveh zaslužnih šolnikov. V večnost sta se preselila v Ljubljani bivši strokovni učitelj in lastnik zasebnega učilišča Fran Gorazd v starosti nad 70 let in pa upokojeni šolski ravnatelj Janez Levec, ki je dosegel 82 let. Vzgojila sta v svo-jem življenju več generacij naše inteligence in podeželskih gospo-darjev, ki ju bodo vsi ohranili v rjuznem spominu.

Narodni poslanec Milan Pribiče-vič, brat lani umrlega politika in državnika Svetozarja Pribičeviča, je umrl v Motreuxu v Švici v sta-rosti 60 let. Podlegel je jetiki.

Bolgarski gostje v Ljubljani. V torek je prispel v Ljubljano znani bolgarski pevski zbor «Rodna pe-sen», ki je doživel na kolodvoru zelo prisrčen sprejem. Zvečer je priredil v Filharmonični dvorani koncert z največjim uspehom. Isti večer je prispel v Ljubljano tudi bivši bolgarski minister in posla-rik na našem dvoru Dimitar Kiza-sov, ki se bo nekaj dni mudil med nami. Zbliževanje med Bolgari in nami je postalo res zelo živahno in je upati, da bo postalo še tes-nejše.

Brezposelnost narašča! Po urad-nih podatkih javne borze dela v Ljubljani je v januarju letos na-raslo število brezposelnih nasproti lanskemu decembru za 2033 na 4169. Februar ne kaže nobenega izboljšanja. Podpor je samo ljub-ljanska borza izplačala letos do 1. marca že 890.219 Din. «Slove-nec» pravi, da «brezposelnost po-jejuje!» — «Laž ima kratke no-ge!» — pa pravi slovenski pre-govor.

Duševno bolni ne naraščajo, tako nam kaže statistični pregled v bolnišnici za duševno bolne na Studencu. Lani so sprejeli v bol-nišnico 411 novih norcev, točno isto število pa tudi v letu 1935. Norcev je nedvomno več, ampak prostora zanje najbrže ni.

Ena... Pravosodno ministrstvo je znižalo z odobritvijo narodne skupščine iz-datke za ljubljansko apelacijsko sodišče za 254.000 Din in za za-grebško za 226.000 Din, dočim je kredit za beograjsko apelacijsko sodišče zvišan kar za 400.000 Din.

Upoštevanje ljubljanske univerze pri proračunski razpravi v narodni skupščini dela vladni večini, v ka-teri sede tudi poslanci dr. Koc, dr. Veble in tovariši, vso čast. Do-čim je v pooblastilu prosvetnega ministra dovoljeno najeti potrebna posojila za zgradbo prosvetnega ministrstva 20 milijonov, za dovr-šitev instalacij v državni tiskarni 15 milijonov, za dovršitev beograj-ske klinike 6 milijonov, za zgradbo

beograjske veterinarske fakultete 5 milijonov in za končno dovrši-tev dveh beograjskih gimnazij še naknadnih 2 in pol milijona dinar-jev, je za zgradbo kemičnega insti-tuta ljubljanske univerze (ki je ne-davno pogorel) odpadla drobtina 2 milijona dinarjev. Vse prej na-štete zgradbe so v Beogradu, tani pa so tudi vsi prej naštetih poslanci, ki naj bi skrbeli za interese Slo-vencev...

Posetite manufakturno trgovino

Kmečki magazin

Ljubljana, Krekov trg št. 10, ki Vas postreže najbolje.

Učiteljske ljudskih in gospodin-jskih šol, ki bi se v bodoče poročile z osebami, ki niso ljudskošolski učitelji, bodo takoj odpuščene iz državne službe.

Nove cigarete. Uprava državnih monopolov je obljubila letos iz-boljšati kakovost dosedanjih ciga-ret, uvedla pa bo še dve novi vrsti cigaret, in sicer cigareto «Her-cegovina» ter cigareto «Bled», ki bo imela ustnik za filtriranje dima. Vederemo!

Novo bok pivo pivovarne UNION, katero je izdelano iz sve-žega specialnega slada po izkuše-nih postopanjih, pride v četrtek dne 18. marca (pred sv. Jožefom) v promet. Pivopivci se bodo tega letošnjega novega bok piva go-tovo prav razveselili.

Heinrich Kleist — Ivana Mraka. V torek, 16. t. m. bo v dvorani Sentiakobskega gledališča odlični naš igralec in režiser g. Milan Skrbinšek recital «Kleista». Ker je to v naši literarno-gledališki kulturi menda prvi primer, kako avtor seznanja občinstvo s svo-jim delom, se nam vsekakor obeta prav zanimiv večer. Pričetek točno ob 20. uri. Vstopnice pa se dobe v predprodaji v trafiki na-sproti glavne pošte.

Društva, združenja in vse druge ustanove vabi uprava «Ljubljanskega velesojma», da skličejo svoje letošnje zbornice, skupščine in glavne prireditve v času od 5. do 14. junija, ko bomo v Ljubljani imeli XVII. pomladanski velesojem. Obiskoval-cem velesojma je dovoljen 50 od-stotni popust na železnica od 31. maja do vključno 14. junija za po-tovanje v Ljubljano in od 5. do vključno 19. junija za povratek. Svoje sklepe naj društva itd. spo-roče upravi velesojma v Ljubljani.

Vse slovensko obrtništvo in tr-govstvo je z zanimanjem sledilo proračunski razpravi banskega sveta, ko je prišla na dnevni red šolska izobrazba njunega narašča-ja. Zanimiv je tudi kratek pregled, koliko vajencev in vajenk se je učilo obrta v zadnjih treh letih, od 1934. do 1936. v Sloveniji: okraj Brežice 226, Celje mesto 459, Celje okraj 358, Črnomelj 199, Dolnja Lendava 188, Gornji grad 125, Kamnik 232, Kočevje 231, Sloven-ske Konjice 137, Kranj 395, Krško 257, Laško 397, Litija 177, Ljub-ljana mesto 1909, Ljubljana oko-lica 274, Ljutomer 417, Logatec 144, Maribor mesto 1167, Maribor desni breg 202, Maribor levi breg 71, Murska Sobota 229, Novo me-sto 369, Dravograd 190, Ptuj mesto

382, Ptuj okraj 180, Radovljica 474, Slovenjgradec 208 in Šmarje pri Jelšah 211, skupaj 7216 vajencev in 2592 vajenk, oziroma vsega 9808 oseb. Od tega števila obrt-nega naraščaja je obiskovalo na-daljevalne šole le 6229 vajencev in vajenk. Znatno število vajencev, zlasti v nekaterih obrtnih panogah in posebej še po mestih, ostaja brez potrebnega strokovnega po-uka tudi zato, ker traja učna doba po večini po štiri leta, na nadalje-valnih šolah pa imamo le po tri razrede, na deželi pa po večini le po dva razreda.

Palač ne bo zmanjkalo. Uprava monopolov v naši državi bo zgra-dila v Beogradu svojo palačo, ki bo veljala okrog 60 milijonov di-narjev.

Število brezposelnih delavcev v Jugoslaviji ceni minister za social-no politiko na 100.000 oseb, število javne podpore potrebnih ljudi pa na nadaljnjih pol milijona. V naši državi imamo istočasno 35.000 za-poslenih tujcev.

Za izboljšanje pridelka bo kme-tijsko ministrstvo nabavilo v ino-zemstvu 200 vagonov najboljših pšenice.

Proizvodnja premoga v vseh ju-goslovanskih premogovnikih se je povečala lani od 4.428.304 na 4 mi-lijone 475.932 ton.

Železnice so aktivne. Čisti doho-dek jugoslovanskih državnih že-leznic v preteklem letu je znašal okrog 440 milijonov dinarjev. Že-lezniški dohodki za proračunsko leto 1937-38 so preračunani na 2045 milijonov dinarjev.

Modernizacija naših cest je ble-steč naslov v nedeljskem «Sloven-cu», kjer posvečajo temu proble-mu kar vso stran. Komisija mini-strstva je poročala na vse naše ceste. Mnogo lepih misli, lepih načrtov, blesteče hvale in pri-

znanj! Konča pa se ta slavospev zelo klavirno: «— in ni dvoma, da bo prej zmanjkalo denarja, kakor pa dobrih in prometu odgovarja-jočih načrtov.»

Likvidacija kmečkih dolgov daje kritično misliti reviji diplomiranih ekonomistov «Ekonomsko-financijski život», ki ostro obsoja ta način likvidacije, rekoč: «Kmetijskim za-drugam se jemljejo vsa sredstva, s katerimi so prej delale in vršile svoje naloge, v zameno za to pa se jim dajejo papirji, s katerimi bodo morda dobile le neznamen in malenkosten kredit.»

Koliko zaslužimo? Izšla je pre-gledna statistika vsega našega na-rodnega dohodka, ki je prav po-učna. Leta 1925. smo zaslužili še 80 milijard, leta 1933. pa že samo 33 milijard. Kmetijstvo je prikraj-šano na dohodku za 57%. Za javne datave (davke itd.) je šlo pred krizo 15%, v krizi pa kar 40% vseh dohodkov. Povprečno je odpadlo od celotnega narod-nega dohodka na vsakega držav-ljana pred krizo 5000 Din, a zdaj le še 1800 Din. Pa se kdo čudi, za-kaj na vseh koncih in krajih zmanjkuje?!

Motorizacija orožništva je ob-ljubil notranji minister dr. Koro-šec; dovoljen je že kredit štiri mi-lijone dinarjev za nabavo motor-jev! Samo ceste bomo morali še prej malo popraviti, sicer se bodo motorji z vozači vred prekmalu razbili!

Svetovna proizvodnja avtomo-bilov že od leta 1932. močno na-rasča. Tako je bilo izdelanih in postavljenih na svetovni trg: leta 1932. — 1.370.000, leta 1933. — 1.920.000, leta 1934. — 2.750.000, leta 1935. — 3.950.000 in lani že 4.390.000 avtomobilov. Kljub temu znatnemu naraščanju pa rekordno leto 1929. vendarle še ni doseženo.

G. I. — Bohinj:

Bohinjci „Slovenski Besedi“

**Z ramo ob rami z malim človekom
poidemo v boljšo bodočnost**

Mnogo truda in žrtve je bilo treba, da se je zgradila mogočna naša država, ki sega od Kajmak-čalana do Triglava. Vse naše ljud-stvo se tega zaveda. Najbolj pa je pozdravil rojstvo te države naš mali človek, kajti prineslo mu je svobodno slovensko besedo v združenju domovini. Čutil je, da je prenehal biti suženj tujih narodov, ki so mu odrekli svobodo skozi stoletja. S podvojeno silo so zgra-bili za delo kmet, delavec in obrt-nik v zavesti, da si bodo zboljšali lastno in skupno gospodarstvo.

Z žalostjo pa smo gledali, ko so se zaprli dohodi v našo lepo bo-hinjsko dolino in ko so bili posa-jeni mejniki po vrhovih, ki jo ob-dajajo. Takrat so govorili naši očetje, da se bodo slabe posledice šele pokazale. Bolj ko kdaj, nam te pre-roške besede prihajajo v spomin prav sedaj, kajti danes čutimo, da so nam že takrat odsekali žile, ki so hranile naše ljudstvo ter tako onemogočili gospodarski razvoj našega človeka.

Kratka doba dveh desetletij nam je prinesla bridkih izkušenj in mnogo, mnogo razočaranj. Naše gospodarstvo tone v vedno več-jem obupu. Obljub je mnogo, a dejanj le malo. Kmet sicer prav tako pridno orje in obdeluje svojo grudo, kakor je to delal njegov oče, toda živeti ne more več. De-lavec si mora s potrojeno silo slu-žiti vsakdanji kruh, a žal, manjka mu celo še trdega dela. Le tisti oče, ki mora preživljati štiri- ali petčlansko družino, ve, kaj po-meni za delavsko družino skrom-ni zaslužek Din 2.50 do 3.— na uro. Obrtniki pa prav tako same-vajo v svojih delavnicah in čakajo, kdaj jim bo kmet ali delavec pri-nesel delo; zamaž čakajo, ker kmet in delavec nimata zaslužka.

Koliko desetini pa se terja dan-danes od tega malega človeka, vemo in čutimo vsi. **Davčne obre-menitve v tej višini ljudstvo ne zmore več.** Najboljši dokaz za to je naša bohinjska dolina, ki davč-nih zaostankov pod nobenim po-gojem ne more odplačati. Name-sto, da bi se ljudem pomagalo, pa se jim rubi in s silo odvzema težko prislužena imovina.

Največja sila delovnega ljud-stva, ki je bila vedno najbolj aktivna, to so kmet, delavec in obrtnik, čaka danes miloščne in podpore. Toda od kod naj jih pričakuje, ko pa vsi hodijo le k njim iskat, kar je najzgovornejši dokaz, da je najboljši del narodnega telesa obol el spriču brezdelja in po-manjkanja. Včasih so prosili milo-ščine pohabljeni in onemogli starčki. Dandanes pa prosijo mla-da, zdrava in krepka telesa, ki so za razvoj narodovega gospodar-stva postala mrtva! Prosiijo pa miloščine od tistih, ki je sami dati ne morejo.

Ni torej čuda, da so vrste na-šega ljudstva postale razdejan-e, da so kot ovce brez pastirja. To ljudstvo čaka danes izpolnitve onih dejanj, ki so se jim obetala.

Tisti, ki so obljubljali, pa naj se zavedajo, da bo ljudstvo v svoji borbi za življenjski obstoj nekoč od njih terjalo odgovor.

Mi verujemo, da nam mora priti odrešenje, toda ne po poti politi-čne razkosanosti, temveč mora v prvi vrsti sodelovati naš mali človek s svojimi izkušnjami. Z roko v roki bomo dosegli svojo pravico do življenja. Z ramo ob rami si bomo utirali pot v boljšo bodočnost.

«Slovenska Beseda» nam je po-kazala nova pota in vili novega poguma. Z njo poidemo!

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Ali ima upravi-telj narodne (osnovne) šole pra-vico, da pobira za tiskovine šol-skih izpričeval po 2 Dtn za kos od otrok kljub temu, da je krajevni šolski odbor priskrbel v proračunu šolske občine potrebno postavko za kritje stroškov za nabavo šol-skih izpričeval? (F. N., kmet v Ng.)

Odgovor: Po naših informa-cijah stane tiskovina za šolsko iz-pričevalo, kakor je sedaj predpi-sano za narodne (osnovne) šole, 2 Din. Ta znesek mora plačati uče-nec, odnosno zanj starši. Šolski upravitelj je torej upravičen in dolžan, da te zneske pobere od učencev, da poravnja s tem denar-jem račun za nabavljene tiskovine. Tako postopanje je na splošno predpisano.

Krajevni šolski odbor pa sme in more skleniti, da se izdatki za ti-skovine za šolska izpričevala kri-jejo iz njegovih sredstev. Ako je to sklenil, mora skrbeti za ustre-zajočo postavko med stroški v proračunu krajevnne šolske občine in mora po odobritvi tega pro-računa staviti šolskemu uprave-tlju potreben znesek tudi v goto-vini na razpolago. Če je krajevni šolski odbor vse to izvršil, potem nima šolski upravitelj pravice, da zahteva plačilo tiskovin od šolskih otrok.

Možno pa je, da je krajevni šol-ski odbor res sklenil in tudi vnesel ustrezaajočo postavko za plačilo tiskovin za šolska izpričevala v proračun, denarja pa ni nakazal šolskemu upravitelju, ker ni dobil vseh po proračunu predvidenih dohodkov. Za ta primer pa je šol-ski upravitelj ravnal prav, če je pobral denar za tiskovine. Kajti samo načelen sklep krajevnega šolskega odbora in pa postavka v proračunu ne dajeta še možnosti šolskemu upravitelju, da plača ti-skovine. Zato je treba gotovine. In ker te gotovine ni bilo, račun za tiskovine pa se je najbrž moral poravnati, je šolski upravitelj ubral edino možno pot in pobral od otrok denar, da se je izognil sitno-stim. Če je krajevni šolski odbor pozneje dobil denar, je možno, da se otrokom pobrani zneski vrnejo. — Razumljivo je, da nam popol-noma izčrpno ni mogoče odgovo-riti, ker ne poznamo točnega de-janskega stanja zadeve. Iz nave-denega pa lahko posnamete, ali je šolski upravitelj postopal pravilno ali nepravilno.

Vprašanje: Nekdo je bil obsojen s pravomočno sodbo na izgubo častnih pravic za daljšo dobo, ki še traja. Ali se more ta oseba udeležiti kot podjetnik drž-be za oddajo gradnje nekega jav-nega dela, ki pojde v breme dr-žave, banovine in občine?

Odgovor: Po našem mnenju: da! Ne obstoja nikako zakonito določilo, po katerem bi bila izgu-ba častnih pravic zapreka za ude-ležbo na dražbi pri oddaji javnih del. § 87. veljavnega zakona o dr-žavnem računovodstvu določa: «K javnim dražbam za nabave, zgradbe, eksploatacije, transporte, delo in izdelave, za katere se sme brez vsake škode dovoliti neome-jena konkurenca, se ne smejo pri-puščati oni, ki sta jih pristojni mi-nister ali njegov pooblaščenec od-nosno samoupravna uprava pro-glasila za nesposobne». Take iz-ključitve pa se izrekajo običajno le, ako je dražitelj tehnično, fi-nančno in strokovno nesposoben in si je državno odnosno samo-upravno oblastvo tako prepričanje ustvarilo na podlagi prejšnjih iz-kušenj s takim podjetnikom. Čas-tne pravice ne igrajo pri tem ni-kake vloge.

(Nadaljevanje vprašanj in od-govorov v prihodnji številki.)

Somišljeniki nam pišejo

Redko soglasje v parlamentu

Nezaposlen učitelj nam piše:

Čitali smo, da je naš parlament pokazal redko soglasnost, ko je šlo za zvišanje poslanskih dohodkov. Soglasno delo poslancev volivcem vedno dopada. To dopajenje je še večje, ko se je iz izjave predsednika parlamenta g. Čirčiča zvedelo, od kod denar za povišanje. Takole je bilo: Poslanci prejšnjega parlamenta so si znižali dnevnice za 50 Din na dan in jih plačevali v poseben fond, iz katerega naj bi se zaposlili neza- posleni učitelji. Tega fonda se je nabralo nekaj nad štiri in pol milijona dinarjev. Ko je finančni minister zvedel zanj, ga je zahteval za državno blagajno, predsednik narodne skupščine pa se je temu postavil po robu, češ, da je stvar skupščine, kam z denarjem. Poslanci so potem sklenili, da naj se njim izplača v vidu dnevne doklade po 50 Din k dnevnicam za povračilo stroškov, ki jih imajo s korespondenco itd. Vlada je sklepu pritrdila. Ker brezposelnih učiteljev v državi, posebno v dravski banovini, ni, — nasprotna poročila „Slovenca“ so, izgleda, neresnična in imajo očividno namen vzbujati med ljudmi nezadovoljstvo — in ker tudi državna blagajna denarja ne potrebuje, moramo k temu sklepu le čestitati!

Čuden je današnji čas

Založba „Gruha“ je v prvi polovici januarja izdala knjigo „Gruha“, ki jo je z lesorezi opremljeno izdelal g. Edo Deržaj.

Veseli pojav! Pa tudi žalosten!

Iskali smo namreč v dnevnem časopisu ocene, ki jih to delo upravičeno zasluži, pa jih, žal, nismo našli. Nekaj splošnega sta o tem pisala le dva lista z obljubo, da se h knjigi še povrne, potem — pa

vse tiho je bilo... Pozor! Da ne delamo krivice! V „Planinskem vestniku“ je zapisal urednik: „Opazujemo na to čisto svojevrstno, stodoletno planinsko knjigo, bodro pisano in drzno ilustrovano, vsakogar, kdor hoče zabavljati, se zabavati, se jeziti in smejeti. Več ob pri- liki.“

Radovedni smo, v kateri hiši se zbirajo oni, ki zabavljajo; kje gnezdiijo tisti, ki se jezijo in so od zavisti pozeleneli? Pošteni in zdravi Slovenci se zabavamo ob knjigi!

Za grudo in dom

Zanemarjanje travnikov.

Med vsemi kmetijskimi panogami pri nas menda najbolj tožijo o zanemarjanju naši travniki. Mnogo več in pa boljše krme bi imeli, če bi posvečali travništvu nekoliko več skrb in pozornosti. Tako pa moramo skoro vsako leto ugotavljati, da nam ob redni letini še pred nastopom pomladi zmanjkuje prepotrebne živinske hrane. Mahovje na travniku zatira rast trave in obenem kmetu pripoveduje, da zemlji primanjkuje apnenca. Da temu odpomoremo, moramo vzeti žgano apno, ga pogasiti, da razpade in ga nato raztrositi po travniku na vsakih 100 kvadratnih metrov po 10 do 20 kg. Če nimamo apna, si z uspehom pomagamo tudi s cestnim blatom. Seveda pa moramo najprej izčistiti ves mah z železnimi grabljami.

Trnje sredi travnika zgovorno priča o posestnikovi malomarnosti. Trnje moramo izkopati in prekopano zemljo dobro pognojiti, ker jo je trnje temeljito izčrpalo.

Da pa pomagamo vsaj delno rešiti gornja vprašanja, naj izdamo majhno tajnost. V redakciji nekega ljubljanskega dnevnika je bilo zastopniku založništva rečeno: „Saj bi napisali recenzijo, pa je ne moremo zaradi uvodne besede in pa zaradi časa, v katerem živimo.“ Mi pa pravimo: Resnicoljubni gospodje naj bi to izjavo v svojem listu zapisali! Javnost bi vsaj vedela, da se recenzije tudi zaradi časa, v katerem živimo ne morejo pisati.

Zagovorniki slovenske besede, slovenske knjige, slovenskih umetnikov in znanstvenikov, slovenstva sploh — kje pa ste?

Nato posejemo travnik z dobrim semenom, in sicer najbolje tako, da pomešamo nekaj detelje in nekaj trave.

Za posejevanje travnikov niso dobre drobtine izpod jasli in izpod sena, ker obstoje največ iz plevla in je v njih le bore malo dobrega semena. Posejevanje travnikov je najugodnejše po prvi košnji. Pri setvi v zgodnji pomladi ovirajo stare trave rast mladih.

Krtine moramo v zgodnji pomladi izravnati, ker so nam sicer ob košnji v napotje. Krt sam na sebi ni škodljivec in ga nikar ne uničujte, izvzemši primere, da se je že preveč razmnožil.

Boljša izraba polja.

Naši kmetje polagajo še vedno mnogo premalo važnosti na pridelovanje krmskih rastlin na svojih njivah. Če pridelujemo mnogo krmskih rastlin, spravimo njivo v tako stanje, ki je za razvoj drugih njivskih rastlin najbolj pripravno. Zemlja se izboljša v svojih lastno-

stih in postane povsem godna. Krmske rastline puščajo v zemlji več korenin, kakor druge rastline; znano je tudi, da črpajo krmske rastline n. pr. detelja, hrano iz globokih zemeljskih plasti in opravljajo v jedru torej isto delo, kakor ga vrši plug. Vse to je važno zlasti za polja v neugodnih strmih legah, s peščenimi spodnjimi zemeljskimi plastmi in za kmetije, kjer primanjkuje vprežne živine. S krmskimi rastlinami torej izboljšujemo zemljo, gnojimo za druge rastline in si zagotavljamo bogatejši pridelek. Splošno je znano, da prinašajo žita največ pridelka za krmskimi rastlinami in okopavina- mi. Tako nam nudi narava sama dobro sredstvo za melioracijo našega polja in le na nas samih je, da to sredstvo dobro in uspešno izrabimo.

Pravočasna setev.

Da pozna setev ni dobra in priporočljiva, je našim ljudem na deželi večinoma že znano, vendar pa se najdejo med njimi še vedno posamezni trmoglavci, ki nikakor nočejo biti dovzetni za dobre nasvete, temelječe na živih izkušnjah. Na nekem velikem posestvu je bil izvršen predlanskim zanimiv pokus, ki je pokazal presenetljive rezultate. Štiri njive so zasejali s poletnim ječmenom in pšenico, in sicer ob štirih različnih terminih. Od setve z dne 14. marca so pridelali na ha 19 stotov pšenice in 33.3 stota ječmena, od setve z dne 3. aprila 10 stotov pšenice in 18.4 stota ječmena ter od setve z dne 13. aprila komaj 1 stot pšenice in 8.4 stota ječmena. Sicer je bil predlanski april res nenavadno vroč in leži posestvo, na katerem so se vršili ti poskusi, na toplem

in suhem kraju, vendar je izid poskusov več kakor poučen. Javno je torej, da je pravi čas setve nad vse odločilen za dober ali slab pridelek.

Za boljšo rejo krav.

Uspešna živinoreja je v veliki meri odvisna od izboljšanja reje plemenskih krav. Če pogledamo živino po naših hlevih in sejnih, vidimo poleg lepih in dobro rejnih volov ponekod skrajno slabo rejene in vse preveč zanemarjene krave. Le redkokje naletimo na take preudarne živinorejce, ki ne zapostavljajo plemenskih krav za vola. Za rejo krav se še vse premalo brigamo in pri tem tudi pozablamo, da prav s tem zaviramo dober napredek naše živinoreje. Najprej grešimo že pri krmljenju, ko namečemo kravam v jasli vse najslabše, dočim dobijo voli najlepše seno in pogosto še druga močna krmila. Zlasti tam, kjer mleko ne gre v denar, se reja krav izrazito zanemarija. Slabo rejene krave pa seveda slabo molzejo, zaostajajo v rasti in pešajo v pogledu plemenske sposobnosti. Zarod od takih krav ni dober ter nima niti lepih telesnih oblik niti izdatne mlečnosti. Dobre plemenske krave in dobre molznice si lahko vzredimo sami doma, kakor si vzredimo tudi lepe vole. Poleg dobre krme je za krave važno dovoljno gibanje v prostem zraku. Nekoliko dela kravam ne škoduje in naši mali posestniki s pridom uporabljajo krave za delo na polju. Boljše je rediti v hlevu dve lepi kravi, kakor pa pitati nerodnega vola in poleg njega morda še zanikrno bušo.

Širite „Slovensko besedo“!

LINOLEJI

VSEH VRST

NAJPOPOL-
NEJŠA OBLOGA
TAL

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

F. KS. S O U V A N
MESTNI TRG 24

Otroški vozički najnovejših modelov
Dvokolesa, motorji, triokli
Šivalni stroji pogreznjivi

Po zelo niski ceni — Ceniki franko!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Podružnica:
Maribor, Aleksandrova cesta št. 26

Moške obleke

od Din 160— naprej

Damske plašče

od Din 170— naprej

in

Otroške obleke

prodajamo po neverjetno nizkih cenah!

Največja izbira posameznih hlač in pomladanskih plaščev!

„SOKO“ OBLEKE

Ljubljana, Sv. Petra c. 23 in Celovška c. 63.

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali go- spodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgo- vor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Priporoča se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Mihelčič Ivan - Ljubljana

BORŠTIKOV TRG ŠT. 1, TELEF. 27-04

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila
instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Popravljamo vse električne
aparate, motorje, likalnice itd. Dobavljamo za instalacije in popra-
vila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna.
Zahtevajte reference. Nočna služba za nujna popravila. Kličite telefon 27-04.

PRVOVRSTNA

ljutomerska, bizeljska, dolenska in dalma-
tinska vina toči gostilna pri
„Jerici“, Rožna dolina, Cesta V/2

Priporočata se

Jeločnik Viktor in Jerica

špecerija, manufaktura in galanterija

Prvovrstna domača šunka po 20 Din kg PREMOG, DRVA

MARN JOSIP

pleskar, ličar, sobo-črkošlikar za stavbe in pohištvo

Ljubljana, Wolfova ul. 12. Telefon 30-68

Prevzame vse v to stroko spadajoča dela

Za prvovrstna dela in solidno postrežbo jamčim

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za
dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stro o spada-
joča dela po najnovejši modi in
po najsolidnejših cenah
Postrežba točna

Brivskega vajenca

zdravega in pridnega sprejme
tako brivski mojster v Ljubljani.
Naslov v Upravi „Slovenska
Beseda“.

Še danes

naročite

„Slovensko besedo“!